

Geologia de les ferides

Lluís Calvo

Buntsandstein

Míriam Cano

Viena Edicions

Barcelona, 2013

Premi Martí Dot 2012

Pròleg de David Castillo

Els amants de la geologia i la geografia tenim una certa tirada cap a les fàcies del Buntsandstein a causa, principalment, del caràcter cridaner dels seus gresos –en alemany Buntsandstein es pot traduir com “gresos de colors”–, els quals caracteritzen llocs tan emblemàtics com El Brull, el Pla de la Calma, les muntanyes de Prades o el Desert de les Palmes. En tots aquests paratges hi podem apreciar una terra intensament vermella, antics dipòsits fluvials i marins soms, datats entre el Permià i el Triàsic, i definits, temps ha, pel geòleg Friedrich August von Alberti. D’entrada cal aplaudir Míriam Cano (1982) per la gosadia de titular així el seu llibre, en la portada del qual apareix, com no podia ser altrament, un roc de gres vermell. Tanmateix, com que el nom no fa la cosa cal fixar-se en l’estructura del llibre, la qual explica el perquè de la tria. L’obra es divideix en quatre parts –erosió, transport, sedimentació i meteorització– que caracteritzen el pas d’allò merament físic a tot allò anímic i experimentat. D’una banda la vida ens erosiona amb els seus sotrac i ens arrossega vessant avall fins que tot torna a estabilitzar-se en forma de sedimentació, bo i conformant etapes de relativa calma. No obstant això, la meteorització s’encarrega novament de malferir-nos i de *robar-nos* tot allò que havíem dipositat, pacientment, en la tasca de sedimentació anímica. Els gresos són més proclius a l’erosió que no pas les roques dures. Per això la tria del títol és del tot coherent amb el plantejament poètic de Cano.

Cadascuna de les parts de què consta el llibre inclou una definició dels termes divisors des del vessant geològic i humà. Per exemple, l’erosió és el “despreniment i transport dels detrits”, mentre que des del punt de vista humà esdevé una “acció que els esdeveniments operen sobre les persones”. L’obra s’inicia amb una escena clarament erosiva, ja que ens situa a l’hospital de Bellvitge i ens enfronta amb l’experiència de la mort. A partir d’aquí la poeta ens diu que “Ja mai més no tornaré a ser valenta”. En

aquesta secció trobem poemes d'amor i desamor, de solituds i dubtes i de desencant davant d'una ciutat que "s'agenolla / i li obre la bragueta / al primer que passa". El to dels poemes és directe, sense subterfugis. Les composicions de Cano busquen sotraguejar l'esperit del lector des de la veritat del sentiment en la seva versió més dura i punyent. No hi trobarem, així doncs, poemes que rebaixin el to amb la til·la del consol. Més aviat hi ha bafarades de licor, fum de caliquenya i un cor vulnerable que canta amb la veu enrogallada d'una rockera malferida, no en va Cano està bregada en tota mena de recitals. Tal com subratlla David Castillo en el pròleg, Cano "no es complica la vida, perquè les claus realistes són nítides i apareixen com en una balada *pop*, de la qual la poeta és també hereva generacional". Això no treu que aquests referents directes convisquin amb la inspiració de Montserrat Abelló, Flaubert i T.S. Eliot, amb qui Cano arriba a encarar-se tot discutint-li que abril sigui el més cruel dels mesos, en un poema en què el fred, la solitud i la buidor de les mirades del metro van directes a la jugular.

En la segona part, "Transport", la poeta no destrueix els noms de l'erosió, sinó que els oculta en el silenci. Aquí hi trobem l'empremta del passat i del record, del temps i de l'amor i de la necessitat de triar el camí *correcte*, tot conduint la vida cap a nous indrets. El transport és dur, cal corregir el destí i triar-ne un altre, abocar-se al futur amb el perill de tornar-la a espifiar. Així arribem a la sedimentació, una secció que Cano obre amb un dels millors poemes del llibre, en què afirma: "Invoco el poema perquè m'esventri. / Necessito parir rocs." La sedimentació vol repòs, replantejament, una calma que ens porti el llot d'un altre jo. Sedimentació significa arraconar el rancor i construir una nova vida, una nova fàcies. Aquest procés no té lloc a través de la desmemòria, sinó de l'assumpció de tot un joc de pèrdues i guanys, de destrosses i construccions personals, de ferides i de cauteritzacions. El camp de batalla es mira des dels turons, amb la cremor que resta en l'esperit que ha aconseguit, tanmateix, una certa pau: "Descansa, / potser no has vençut, / però dins teu la guerra dorm, / plàcida". Cal fer net, adaptar-se al nou medi, esdevenir amfibi. I viure tot fent el cor fort sense estar segur que aquest cor tingui la fortalesa necessària per assumir nous dols.

Buntsandstein és un llibre sobre la vulnerabilitat i les inseguretats vitals de l'autora, les quals aconsegueixen reflectir, també, les nostres pròpies febleses. Hi ha més grandesa en el guerrer que se'ns presenta ferit, però disposat a dur el combat fins a les últimes conseqüències, que no pas en qui ofereix batalla sense conèixer la coïssor profunda i dolorosa del tall de l'espasa en la pròpia carn. Cano no parteix d'un ego imaginari, no pontifica al voltant d'una heroïcitats fictícia. En una lloable mostra de maduresa se'ns

presenta en el primer llibre com una persona que ha conegut el dolor i que ha sabut convertir-lo en poema. Ha anat, així doncs, a la font primigènica de la veritat i la creació. Cano sona verídica i a més aconsegueix crear l'empatia necessària perquè ens identifiquem amb els poemes. La seva vida és, també, la nostra. I aquest és el millor triomf d'aquest llibre que augura moltes coses bones. Llibre de ferides que costen de tancar i que mostra la carn viva d'una paraula devastada. Cano acaba l'obra amb un poema titulat "Justícia poètica", representatiu de la meteorització que torna a furgar en la nafra: "Et condemno a recordar-me com el darrer gran error, / mentre jo, indefectiblement, t'enterro sota els versos". Contudent Cano, sàvia poeta.